

حشدالشعبی؛ تبلور ظرفیت گرانهای جوانان عراقی

رویکردی که حزب الله لبنان در بخش‌های اجتماعی و فرهنگی در کشور خود اتخاذ کرده است، می‌تواند به الگویی برای حشدالشعبی عراق تبدیل گردد.

به گزارش آران نیوز: «از جمله ظرفیت‌های انسانی عراق، جوانان این کشور هستند که در قضیه‌ی مقابله با فتنه‌ی داعش، امتحان خوب و تحسین‌برانگیزی دادند و آنچه اتفاق افتاد حادثه‌ای تاریخی بود.» این جمله را حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در دیدار نخست وزیر عراق در تاریخ ۱۷/۰۱/۱۳۹۸ فرمودند و با تأکید بر استفاده از ظرفیت جوانان عراق برای ساختن آینده این کشور از تجربه‌های موفق تکیه به آن‌ها سال‌های اخیر یاد کردند.

یکی از مصادیق ظرفیت بالای جوانان عراقی، نیروهای مردمی نظامی یا «حشدالشعبی» هستند که برای بیرون راندن داعش از کشورشان به میدان آمدند. به‌همین مناسبت، پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در یادداشتی از مهدی ازرقی، به بررسی نقش حشدالشعبی در اقتدار عراق امروز و رویکردهایی که این نیروی مردمی در ادامه مسیر باید به آن‌ها توجه کند، پرداخته است.

تأکید رهبر انقلاب اسلامی بر حفظ و تقویت حشدالشعبی عراق در شرایطی است که کشورهای غربی خصوصاً آمریکا به بهانه‌های مختلفی خواستار انحلال این تشکیلات مردمی شده و فشارهای زیادی را به دولت عراق وارد کرده‌اند. در این شرایط راهبرد اصلی برای حفظ و تقویت حشدالشعبی، ورود این تشکیلات به فعالیت‌های اجتماعی و خدمات عمومی است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در آذرماه سال ۱۳۹۵ در حضور جمعی از نمایندگان احزاب شیعی عراق، ضمن تأکید بر حمایت و تقویت حشدالشعبی، این نیروها را یک ثروت عظیم و ذخیره‌ی بزرگ برای امروز و فردای عراق دانستند. ۱ با نگاهی به عقبه‌ی شکل‌گیری و کارکرد این تشکیلات در عراق می‌توان به فلسفه‌ی این تعبیر ارزشمند در بیانات رهبر انقلاب پی برد.

حمله‌ی داعش نقطه‌ی عطف مهمی در جلب مشارکت مردم عراق برای تعیین سرنوشت کشور خود بود که با حکم مرجعیت این کشور مبنی بر لزوم حضور جوانان در جنگ برابر گروه‌های تروریستی، شکل تازه‌ای به خود گرفت. پس از حکم مرجعیت، سیل پرشور حضور جوانان عراقی برای نبرد با نیروی تروریستی داعش و دفاع از حریم کشور خود منجر به شکل‌گیری تشکیلاتی نظامی به نام «الحشدالشعبی» یا همان بسیج مردمی شد.

نهادهای مذهبی و سیاسی مختلف در عراق اقدام به نام‌نویسی و سازماندهی متقاضیان حضور در حشدالشعبی کردند و زیرشاخه‌های متعددی را ذیل این سازمان مردمی تشکیل دادند. از جمله‌ی این زیرشاخه‌ها می‌توان به کتائب حزب‌الله، عصائب اهل الحق، سازمان بدر، کتائب سیدالشهداء، حركة النجباء و... اشاره نمود. به‌طور قطع می‌توان گفت دلیل اصلی شکست داعش در عراق حضور نیروهای حشدالشعبی در کنار ارتش این کشور بوده است.

حال پس از شکست داعش، کشور عراق تجربه‌ای ارزشمند و ذخیره‌ای گرانبها در میان جوانان خود به دست آورده است که می‌تواند همچنان در مسیر تعیین سرنوشت این کشور ایفای نقش کند. مردمی بودن، تکیه بر جوانان و مبنای اعتقادی محکم، سه رکن اصلی حشدالشعبی هستند که بوسیله‌ی آن‌ها می‌تواند بازیگر کلیدی تحولات آینده‌ی عراق باشد.

حشدالشعبی، عامل اقتدار عراق

بر همین اساس رهبر انقلاب در دیدار رئیس‌جمهور عراق با ایشان با بیان اینکه تکیه بر جوانان زمینه‌ساز انجام کارهای بزرگ است، فرمودند: «نمونه‌ی بارز نتایج فوق‌العاده‌ی تکیه بر جوانان، شکل‌گیری حشدالشعبی در جریان مبارزه با تروریسم تکفیری بود که باید آن را حفظ کرد». ۲

آنچه که روشن است سیاست کشورهای غربی از جمله آمریکا در قبال عراق، ضعیف و وابسته نگه داشتن این کشور است. طبق مستندات متعدد در جنگ برابر داعش، آمریکا حتی اقدام به کمک‌رسانی نظامی به تروریست‌ها نیز کرده است. علاوه بر آن عملکرد شرکت‌های چند ملیتی نفتی در عراق نیز مشخص می‌سازد که سیاست اصلی این کشور، تضعیف زیرساخت‌های عراق بوده است.

در راستای همین سیاست نیز پس از قطعی شدن شکست داعش در عراق تاکنون، خبرهای متعددی مبنی بر درخواست آمریکا و برخی کشورهای غربی از دولت عراق برای انحلال حشدالشعبی شنیده می‌شود. اواخر خردادماه سال ۱۳۹۶ نیز رهبر انقلاب با اشاره به مخالفت آمریکا و برخی کشورهای دیگر با حشدالشعبی، دلیل اصلی آن را هدف این کشورها برای از بین بردن عامل اصلی اقتدار عراق بیان داشتند. ۳

فشارهای غرب برای انحلال حشدالشعبی

در یکی از مواضع کشورهای غربی در قبال حشدالشعبی، ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه آذرماه سال گذشته در دیداری که با نخست‌وزیر اقلیم کردستان در پاریس داشت، صراحتاً از دولت بغداد خواست تا همه‌ی گروه‌های شبه‌نظامی از جمله واحدهای حشدالشعبی را منحل کند! ۴

در ماه‌های اخیر نیز با شروع مجدد تحریم‌های آمریکا علیه ایران، این موضوع به ابزاری برای تحت فشار قرار دادن عراق از سوی آمریکا تبدیل شده است و مقامات آمریکایی مکرراً از انحلال حشدالشعبی در ازای صدور معافیت عراق از این تحریم‌ها صحبت

می‌کنند. در همین راستا فراکسیون پارلمانی سازمان بدر عراق چندی پیش در واکنش به اظهارات سخنگوی وزارت خارجه‌ی آمریکا مبنی بر انحلال حشدالشعبی به‌عنوان شرط معافیت عراق از تحریم‌های آمریکا علیه ایران، اعلام کرد: «شرط واشنگتن برای انحلال این نیرو در مقابل معافیت از تحریم‌های ایران امری توجیه ناپذیر است؛ چرا که حشدالشعبی، یک نیروی قانونی است». ۵ پیش از آن نیز یکی از رهبران عصائب اهل الحق عراق نیز از وجود فشارهایی از سوی آمریکا برای انحلال حشدالشعبی خبر داد. ۶

همچنین در دی ماه سال جاری، شبکه‌ی سعودی العریبه، فهرستی از اسامی ۶۷ گروه از زیرشاخه‌های سازمان حشدالشعبی عراق را منتشر و ادعا کرد آمریکا از دولت عراق خواسته تا این گروه‌ها را تحریم و خلع سلاح کند. ۷ کمی پس از آن نیز خبری مبنی بر احتمال بمباران مواضع حشدالشعبی از سوی رژیم صهیونیستی و تحت حمایت آمریکا منتشر شد. ۸ این خبرها با موضع اخیر وزیر امور خارجه‌ی عراق ۹ در خصوص رد هرگونه درخواست برای انحلال حشدالشعبی، رسمیت می‌یابد و به‌نظر می‌رسد تلاش زیادی از سوی کشورهای غربی خصوصاً آمریکا برای از بین بردن این تشکیلات مردمی صورت گرفته است.

شرط بقای حشدالشعبی عراق

در این شرایط و با توجه به افزایش فشارهای خارجی برای انحلال بسیج مردمی عراق به بهانه‌ی پایان یافتن جنگ با داعش، این تشکیلات می‌بایست علاوه بر حفظ جایگاه نظامی و امنیتی خود در این کشور رویکرد غیرنظامی را نیز پیش گیرد. روشن است که موضوع از بین رفتن داعش به‌معنای این نیست که هیچ خطری از سوی این نیروی تروریستی متوجه عراق نیست، اما در نگاه بلندمدت و راهبردی حشدالشعبی برای تثبیت تفکر و ساختار خود در عراق، می‌بایست وارد فعالیت‌های غیرنظامی مانند خدمات اجتماعی و عمومی شود.

مشارکت نیروهای حشدالشعبی در طرح‌های عمرانی و آبادانی مناطق مختلف علاوه بر حفظ جایگاه مردمی این نیرو در میان ملت عراق، می‌تواند عاملی بازدارنده در مقابل بهانه‌های مطرح شده در خصوص انحلال این تشکیلات باشد. از طرف دیگر نیاز عراق به بازسازی و تکمیل زیرساخت‌های خود می‌بایست هرچه سریع‌تر و بهتر برطرف شود تا وابستگی این کشور به کشورهای خارجی به حداقل برسد.

همچنین با توجه به نیاز مبرم عراق به تأمین امنیت مسیرهای مختلف تجاری در این کشور، گروه‌های حشدالشعبی می‌توانند نقش کلیدی در رونق تجارت ریلی و زمینی در این کشور ایفا کنند. به‌عنوان مثال این نهاد مردمی می‌تواند با تأسیس شرکت‌های حمل‌ونقل علاوه بر تسهیل جابه‌جایی کالا خصوصاً از ایران به عراق، امنیت انتقال این محموله‌ها به نقاط مختلف این کشور را تضمین کند.

حزب‌الله لبنان، الگویی برای حشدالشعبی عراق

اتخاذ رویکردهای فرهنگی و ورود به فعالیت‌های دینی در میان مردم عراق نیز می‌تواند ضامن حفظ و گسترش فرهنگ بسیج مردمی در این کشور باشد. برای نمونه می‌توان گفت رویکردی که حزب‌الله لبنان در بخش‌های اجتماعی و فرهنگی در کشور خود اتخاذ کرده است، می‌تواند به الگویی برای حشدالشعبی عراق تبدیل گردد که هزینه‌ی آمریکا و جریان‌های مخالف این تشکیلات را برای انحلال آن افزایش دهد.

ایجاد مؤسسه‌ی جهاد سازندگی ۱۰، جمع‌آوری زباله‌های شهری حومه‌ی جنوب بیروت (در سال‌های ۱۹۸۸ میلادی تا ۱۹۹۱ میلادی)، تأمین آب آشامیدنی حاشیه‌ی جنوبی بیروت، فعالیت‌های کشاورزی، توجه به امور بهداشتی و درمانی با احداث جمعیت اسلامی بهداشت و مراکز درمانی و بیمارستانی متعدد، فعالیت‌های آموزشی و ارائه‌ی خدمات کمک آموزشی به دانش‌آموزان، تأسیس کمیته‌ی امداد خیریه اسلامی در جهت حمایت از محرومان از جمله فعالیت‌های اجتماعی و خدمات عمومی حزب‌الله لبنان در طول سال‌های اخیر بوده است ۱۱ که می‌تواند الگویی برای حشدالشعبی عراق باشد.